

Lärarhögskolan i Stockholm
Rektor

Juridiska avdelningen
Marie Stern Wärn
BESLUT

2003-01-22
Reg.nr 31-2928-02

Kostnader för obligatorisk vinterutbildning på annan ort

Anmälan

G har i en anmälan till Högskoleverket tagit upp vissa frågor rörande vinterutbildning för blivande idrottslärare vid Lärarhögskolan i Stockholm. Han har anfört i huvudsak följande. Under ett moment i utbildningen skall studenterna lära sig åka skidor. Utbildningen är obligatorisk för studenterna. I detta fall bedrevs utbildningen i Tännadalen och genomfördes under vecka 12, 2002. Kostnaderna för studenterna uppgick till 2080 kr vari ingick logi 980 kr, bussresa 600 kr och liftkort 500 kr. Till detta kom eventuell skidhyra 700 kr och en okänd kostnad för mat. För att täcka studenternas kostnader hänvisade högskolan till merkostnadslån hos CSN. Ett sådant lån utgick dock endast om högskolan finansierade hälften av resan (endast logi och resa, inte liftkort och ev. skidhyra). Högskolan lämnade aldrig någon sådan finansieringskalkyl. När ett kostnadsfritt alternativ efterfrågades svarade kursansvarig att ett sådant inte skulle finnas. G var själv sjuk under den vecka kursen genomfördes. Eftersom undervisningen är obligatorisk måste han genomföra resan nästa år och undrar nu bl.a. om högskolan kan strunta i att presentera ett kostnadsfritt alternativ och om han har någon möjlighet att vägra åka med på resan till detta höga pris och ändå få ut sitt avgångsbetyg.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Lärarhögskolan i Stockholm att yttra sig över anmälan.

Yttrande från Lärarhögskolan i Stockholm

Lärarhögskolan i Stockholm har i yttrande anfört bl.a. följande.

G antogs till lärarprogrammets inriktning Idrott, fritidskultur och hälsa hösten 2001. I kursen Idrott, fritidskultur och hälsa I (kursplan bifogas) ingår som moment tre Barn och natur, lek, vinterfriluftsliv, skidor, skridskor. Inom detta moment ligger en veckas vinterutbildning på annan ort. Vinterutbildningen är en obligatorisk del av kursen vilket framgår av kursplanen. Av kursplanen framgår också att denna del av utbildningen medför extra kostnader för studenterna.

BESLUT

2003-01-22

Reg.nr 31-2928-02

Sid 2

Lärarhögskolan anser att vinterutbildningen är en väsentlig del av kursen. Genom vinterutbildningen uppfylls flera syften i kursplanen bl.a. har den ett stort värde i det att varje individ stärks i sin lärar- och ledarroll. För att kunna bedriva en vinterutbildning värd namnet är tillgången till snö också väsentlig. Lärarhögskolan anser att en student inte kan avstå från detta moment och ändå få ut sitt examensbevis.

Lärarhögskolan är medveten om att detta moment medför extra kostnader för studenten. I den information som finns till studenterna – kursplanen – framgår att vinterutbildningen är en obligatorisk del och att den medför extra kostnader. Denna information får studenterna även vid kursstart. Trots merkostnaden anser Lärarhögskolan, med hänvisning till att information finns om detta före ansökningstiden och att information ges vid kursstart, att det måste kunna finnas möjlighet för en student att planera sin ekonomi så att denna extra kostnad kan rymmas.

Eftersom Lärarhögskolan inte bidrar till studenternas kostnader kan inte merkostnadslån bli aktuellt. Lärarhögskolan beklagar om det i informationen till studenterna har framkommit att denna möjlighet skall finnas.

Något kostnadsfritt alternativ har Lärarhögskolan inte tagit fram. Det är inte möjligt att ordna en alternativ utbildning som kan ersätta de kunskaper som vinterutbildningen ger.

Med hänvisning till att det finns klart utskrivet i kursplanen både om obligatoriet och om merkostnaden för studenterna, att denna information finns att få innan studenten söker till utbildningen samt att lärarna vid kursstart informerar om detta, anser Lärarhögskolan att en student inte kan vägra att delta i utbildningsmomentet med hänvisning till att det är för dyrt. Om studenten blir sjuk vid kursmomentet får han/hon ta igen det nästa kurstillfälle.

Kursplan

Lärarhögskolan i Stockholm har till sitt yttrande bifogat kursplanen för kursen Idrott, fritidskultur och hälsa I, 20 poäng (beslutad 2002-01-15, reviderad 2002-06-19). Under 4. ”Innehåll och uppläggning” framgår bl.a. följande.

Skidutbildningen förläggs på annan ort vilket medför en extra kostnad för studenten. Studenter som genomför kursen under höstterminen får sin skidutbildning under påföljande vårterminen - i kursen Idrott, fritidskultur och hälsa II, 21-40 poäng. Denna byts då mot delmomentet volleyboll.

Anmälares svar

G har inkommit med yttrande i vilket han bl.a. hänvisat till häftet ”Studenternas rättigheter och skyldigheter”.

Lokalt regelverk

Högskoleverket har från Lärarhögskolan i Stockholms webbplats inhämtat dokumentet Studenters rättigheter och skyldigheter, Lokalt regelverk för

Lärarhögskolan i Stockholm (fastställt av rektor 000928). Av detta framgår följande lokala bestämmelse.

4. En avgiftsfri utbildning

4.1 Utbildningen vid högskolorna skall vara avgiftsfri för studenterna. (Högskoleförordningen 1 kap, 10§)

4.2 I de fall det ingår obligatoriska kursmoment, som medför extra kostnader för den studerande skall det alltid erbjudas ett kostnadsfritt alternativ med bibehållen kvalitet.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 1 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100) skall utbildningen vid högskolorna vara avgiftsfri för studenterna.

Regeringen uttalar i propositionen Ett reformerat studiestödssystem (prop. 1999/2000:10 s. 68) bl.a. följande.

/.../All utbildning i det offentliga skolväsendet och vid universitet och högskolor i Sverige är avgiftsfri för de studerande. Denna möjlighet att studera utan att åsamkas kostnader för själva undervisningen är en form av välfärd som inte är vanlig i många andra länder. Inför beslutet att studera är det alltså i princip finansieringen av det egna uppehållet under studietiden samt återbetalningen av tagna studielån som den enskilde själv måste ta ansvar för./.../

I Högskoleverkets rapport Avgiftsfri utbildning (1996:3 R, s. 14) anføres bl.a. följande.

/.../Högskoleverket finner det rimligt att studenten även under studieresa/praktik står för normala levnadskostnader men kan få bidrag för resor och ev. fördyrade levnadskostnader. De tidigare föreskrifter som funnits kan tjäna som vägledning när högskolorna fastställer sina egna regler och rutiner. Kan inte högskolorna ställa upp med ett betydande bidrag vid mer omfattande resor, som är obligatoriska enligt kursplan, måste ett kostnadsfritt alternativ finnas./.../

Av utredningen framgår att den s.k. vinterutbildningen är ett obligatoriskt moment på den aktuella kursen, att Lärarhögskolan i Stockholm inte har lämnat något bidrag till studenternas extrakostnader för vinterutbildningen och att högskolan inte heller har erbjudit studenterna ett kostnadsfritt alternativ.

Om Lärarhögskolan i Stockholm anser att det inte är möjligt tillhandahålla ett kostnadsfritt alternativ till den s.k. vinterutbildningen, bör högskolan – i enlighet med vad Högskoleverket uttalat i rapporten Avgiftsfri utbildning (1996:3 R) – lämna ett betydande bidrag till kostnaderna. Högskoleverket konstaterar att det i högskolans lokala regelverk anges att ett kostnadsfritt alternativ alltid skall tillhandahållas.

I fråga om deltagande i obligatoriska kursmoment hänvisar Högskoleverket till att ett beslut om avslag på en students begäran om befrielse från ett obligatoriskt utbildningsmoment, enligt 12 kap. 2 § 7 högskoleförordningen (1993:100), kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2003-01-22

Reg.nr 31-2928-02

Sid 4

Högskoleverket anmodar Lärarhögskolan i Stockholm att senast den 28 februari 2003 redovisa vilka åtgärder högskolan vidtagit med anledning av verkets ställningstagande.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom i närvaro av verksjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn.

Annica Lindblom

Marie Stern Wärn

Kopia till:

G